Verwijzen naar landelijke afspraken in Twiin

Richtlijnen

Versie 0.2
Publicatie juni 2026

Inhoud

Opdracht....3
Uitgangspunten....3
Richtlijnen verwijzen naar het Landelijk afsprakenstelsel....5
Randvoorwaarden....6
Vervolgstappen....7
Bijlage 1 Aanzet begrippen en begrippenmodel Verwijzen Landelijke Afspraken....8
Bijlage 2 Aanzet Meta-informatie Afspraak....10

Opdracht

De kern van de opdracht:

- Vaststellen hoe generieke afspraken in het Landelijk afsprakenstelsel bruikbaar en vindbaar zijn voor andere afsprakenstelsels.
- Creëren van een set spelregels of richtlijnen die aangeven hoe verwezen moet worden naar het landelijk afsprakenstelsel.

Uitgangspunten

Relevante uitgangspunten voor het Landelijk afsprakenstelsel die eerder zijn vastgesteld

U1: Eén centrale plek voor het vastleggen van landelijke generieke afspraken

Veilige, betrouwbare én efficiënte gegevensuitwisseling tussen alle zorgsectoren is alleen mogelijk als er eenduidige generieke landelijke afspraken zijn. Nu al bestaan verschillende afsprakenstelsels voor gegevensuitwisseling binnen en tussen diverse sectoren. Het Twiin Afsprakenstelsel vormt het fundament van waaruit de komende jaren wordt toegewerkt naar één centrale plek voor geharmoniseerde, generieke afspraken.
(bron https://www.datavoorgezondheid.nl/onderwerpen/l/landelijk-afsprakenstelsel)

U2: Gefaseerde ontwikkeling/Groeimodel

In 2026 ligt de focus op generieke afspraken die de verplichtingen van de Wegiz mogelijk maken. Mede op verzoek van het zorgveld worden in programma's als Implementatie Generieke Functies, Eenheid van Taal en Techniek en GIS architectuur deze basisafspraken verder uitgewerkt. Zodra deze fase is afgerond, is landelijke opschaling mogelijk zodat bijvoorbeeld medicatieoverdrachten tussen sectoren veilig en betrouwbaar plaatsvinden.

Bron: https://www.datavoorgezondheid.nl/onderwerpen/l/landelijk-afsprakenstelsel)

U3: Reikwijdte van het Landelijk afsprakenstelsel

Het Landelijk afsprakenstelsel voor gezondheidsgegevens richt zich op interoperabiliteit*. In het afsprakenstelsel worden alle generieke afspraken – juridisch, organisatorisch, semantisch (taalkundig) en technisch – in één samenhangend geheel opgenomen, beheerd en toegepast. Dat voorkomt versnippering en maakt landelijke interoperabiliteit schaalbaar en voorspelbaar.

De eerstvolgende update richt zich op de resultaten uit de programma's Implementatie generieke functies, Landelijk dekkend netwerk, Eenheid van taal en techniek en de werkzaamheden vanuit Data voor burgers. Concreet zijn dit:

- Technische afspraken (TA's) voor de communicatiepatronen: gericht beschikbaar stellen (*notified pull*); gericht bevragen (*pull*), gericht verzenden (*push*), geïndexeerd bevragen (*indexed pull*).
- Generieke functies: identificatie en authenticatie, autorisatie, toestemming, adressering en lokalisering, logging.
- Veilig netwerk.

Bron: https://www.datavoorgezondheid.nl/onderwerpen/l/landelijk-afsprakenstelsel/meestgestelde-vragen

U4: Onderscheid tussen afspraken en specificaties

Zoals beschreven in het speelveldmodel en zo ook beschreven in de Nationale Visie en Strategie, stelselbeheer en in het onderzoeksrapport governance landelijke afsprakenstelsel is een afspraak een expliciete, normatieve keuze die partijen met elkaar maken over wat zij gaan doen (of nalaten) en waaraan zij zich binden. Een specificatie legt de inhoud vast waar de afspraak over gaat. Een specificatie legt vast hoe iets exact werkt of eruitziet, zodat leveranciers/partijen het consistent kunnen realiseren.

Voorbeeld:

- Afspraak: "We hanteren voor uitwisseling communicatiepatroon X en gebruiken standaard Y versie Z." (bindend besluit)
- Specificatie: "Dit is het profiel, de API-calls, berichtenstructuur en constraints waarmee je patroon X conform Y/Z implementeert." (precieze uitwerking)

Richtlijnen verwijzen naar het Landelijk afsprakenstelsel

1. **Verwijzen naar landelijke afspraken en bijbehorende specificaties (een object) in het Landelijk afsprakenstelsel wordt gedaan met een permalink.**
    - Een permalink is een onveranderde URL, waardoor verwijzingen altijd blijven werken.
    - Permalinks naar de landelijke afspraken en specificaties verwijzen naar een specifieke versie, of een laatste versie.
    - Vermelding van de bron moet geborgd zijn bij het kopiëren van stukken uit landelijke afspraken en specificaties voor bijvoorbeeld publicaties. Bij gebruik van een laatste versie, verwijst men naar de Latest-permalink. Bij gebruik van een specifieke versie, naar de specifieke versie-permalink.

2. **Een afspraak heeft meta-informatie**

Een afspraak is een object. Er zijn meerdere soorten objecten: een object kan een afspraak, eis, module, bouwsteen, specificatie of implementatierichtlijn zijn waarnaar kan worden verwezen met een permalink.

Een object heeft meta-informatie; alle gegevens die je nodig hebt om het object vindbaar, navolgbaar, versioneerbaar en toetsbaar te maken.

In bijlage 2 is een aanzet voor de meta-informatie voor objecten opgenomen.

3. **Afspraken moeten vindbaar zijn**

De werkgroep is van mening dat er een centrale plek nodig is waar de afspraken gevonden kunnen worden. Een index op basis van metadata van de objecten in het Landelijk afsprakenstelsel waarmee met behulp van permalinks afspraken, specificaties of andere objecten kunnen worden opgevraagd.

4. **Eenheid van taal bij afspraken en specificaties**

Om te kunnen verwijzen dient er een gemeenschappelijk begrippen-definitie en begrippen-model te komen voor begrippen rondom verwijzen van afspraken. De werkgroep heeft hiervoor een aanzet gemaakt die is opgenomen in de bijlage 1.

5. **Vastleggen van verwijzingen**

Er dient een proces (bij voorkeur geautomatiseerd) te komen waarin wordt vastgelegd welk afsprakenstelsel verwijst naar landelijke afspraken. Op deze wijze is inzichtelijk naar welke landelijke afspraken wordt verwezen door welke afsprakenstelsels. Dit kan gebruikt worden voor monitoring.

Randvoorwaarden

Naast de richtlijnen heeft de werkgroep ook een aantal zaken benoemd die in het kader van verwijzen naar het Landelijk afsprakenstelsel ook opgepakt moeten worden:

1. Een governance-proces voor het vaststellen van landelijke afspraken.
2. Afsprakenstelsels zijn vrij om onderling afspraken te blijven maken die geen onderdeel zijn van de landelijke afspraken.
3. Specifieke afspraken uit een afsprakenstelsel moeten om deel worden van de landelijke afspraken generiek worden opgesteld voor meerdere afsprakenstelsels.
    - Hier dient een proces voor 'doorgroei' ingericht te worden. Hoe kunnen specifieke afspraken generieke objecten worden (bijlage 3) wanneer meerdere partijen deze gebruiken en hoe voeren wij hier beheer op?
    - Dit kan verder ingericht worden zodra er afspraken zijn die hiervoor in aanmerking komen. Onder regie van het landelijk afsprakenstelsel, met de betrokken stelsels die verwijzen.
    - De eerder vastgestelde richtlijnen voor opname van afspraken in het Twiin Afsprakenstelsel (en dus het Landelijk afsprakenstelsel) zijn hierbij van toepassing (zie bijlage 3).
4. Er is behoefte aan een landelijk kwalificatieregister.
    - Het kwalificatieregister stelt deelnemers in staat om te toetsen of partijen voldoen aan afspraken en eisen. Individuele eisen moeten getoetst kunnen worden.
        - Voorbeeld: “heeft iedereen partij een geldig rijbewijs”, of zelfs specifieker “heeft iedereen een geldig rijbewijs BE”.
    - Het NTV (Nationaal Test- en Validatiecentrum) lijkt een logische beheerder voor de verificatie dat een partij aan de eisen voldoet.
    - Taken en verantwoordheden met betrekking tot kwalificeren van landelijke afspraken moeten helder zijn.
5. Betrokken partijen moeten geïnformeerd worden over wijzigingen van objecten.
    - Voor mogelijke doorontwikkeling is het wenselijk om te weten wie, of welk afsprakenstelsel naar welk object verwijst en welke versies dit betreft. Dit kan helpen in inzicht bij wie te informeren bij wijzigingen en met name breaking changes.

- Bijvoorbeeld: Geïnformeerd worden door middel van een opt-in-e-maillijst voor Major/Minor/Patch. Denk aan wetswijzigingen en security-issues.

Vervolgstappen

Stap	Door wie	Tijdsindicatie
Opzetten van data-standaard Meta-informatie	Twiin + werkgroep	2026Q2
Opzetten PoC-omgeving Landelijke afspraken	Twiin + werkgroep	2026Q3
Uitwerken van Randvoorwaarden	?	?

Bijlage 1 Aanzet begrippen en begrippenmodel Verwijzen Landelijke Afspraken

Concept	Definitie	Voorbeeld
Afspraak (Agreement)	Een afspraak is een expliciete, normatieve keuze die partijen met elkaar maken over wat zij gaan doen (of nalaten) en waaraan zij zich binden. (bron: Nationale Visie en Strategie, stelselbeheer en in het onderzoeksrapport governance landelijke afsprakenstelsel)	Alle deelnemers moeten persoonsgegevens veilig uitwisselen.
Bouwsteen	Een ondeelbaar geheel aan specificaties dat over één specifiek onderwerp of concept gaat.	Communicatiepatroon, zorginformatiebouwsteen, autorisatie
Catalogus	Catalogus van objecten waarnaar verwezen kan worden, zoals afspraken, modules, bouwstenen, specificaties en implementatierichtlijnen. Ieder object is beschreven door middle van metadata in de catalogus.	
Conditie	Voorwaarden waaronder een afspraak of eis verplicht of optioneel is.	
Context	Het toepassingsgebied, de doelgroep waarvoor en de aannames en randvoorwaarden waarbinnen een afspraak of eis relevant is.	
Eis (Requirement)	Een onafhankelijke en testbare regel die beschrijft wat een deelnemer moet doen, hoe zij moet handelen, functioneren of presteren. Een deelnemer voldoet aan een afspraak als zij voldoet aan de onderliggende eisen.	Alle uitgewisselde gegevens moeten versleuteld zijn met AES-256 en over TLS 1.3 verzonden worden.
Identificatie	Het uniek aanduiden van de afspraak (bijv. via URI, ID, sleutel)	Essentieel voor verwijzen en versiebeheer.
Implementatierichtlijn	Beschrijving hoe een specificatie moet worden geïmplementeerd (profielen van standaarden, voorbeelden, mappings).	Brug tussen 'wat' en 'hoe'.
Kwalificatie	Formeel aantonen (door toetsing) dat een systeem/voorziening een informatiespecificatie of standaard correct implementeert (conformiteit), zodat het technisch-inhoudelijk "klopt" en reproduceerbaar werkt.	
Metadata	Gegevens die een object beschrijven (wie/wat/wanneer/waar/onder welke voorwaarden) om vindbaarheid en beheer te verbeteren.	Kan technisch (structuur) en beschrijvend (inhoud) zijn.
Module	Een module is een zelfstandig, afgebakend onderdeel van het afsprakenstelsel dat een specifieke functie vervult.	Veilige mail, vragenlijsten
Object	Een object van de klasse afspraak, eis, module, bouwsteen, specificatie of implementatierichtlijn.	
Permalink (URL)	Een verwijzing (link) die vastgelegd is, en dus niet meer veranderd.	

Register van verwijzingen	De bewaarplaats van de catalogus van objecten waarnaar verwezen kan worden, zoals afspraken, modules, bouwstenen, specificaties en implementatierichtlijnen. Ieder object in de catalogus is beschreven door middel van metadata en heeft een unieke identificatie waarnaar verwezen kan worden via een persistente link.	
Release	Een specifieke, officieel gepubliceerde versie van een verzameling afspraken, specificaties of softwarecode die klaar is voor gebruik door derden.	Vaak voorzien van release notes.
RFC (Request for Change)	Een formeel verzoek om een wijziging in de afspraken, requirements of specificaties uit te voeren.	
Specificatie	Een specificatie legt de inhoud vast waar de afspraak over gaat. Een specificatie legt vast hoe iets exact werkt of eruitziet, zodat leveranciers/partijen het consistent kunnen realiseren.	FHIR Specification IETF RFC8446, TLS Protocol Version 1.3.
Status	De actuele fase van een object in haar levenscyclus	Concept, vastgesteld of vervallen
Uitgangspunten	De principes, aannames of randvoorwaarden die als basis dienen voor de ontwikkeling en toepassing van het afsprakenstelsel.	
Uitzondering	Een conditionele afwijking van een afspraak of eis, inclusief motivatie en geldigheid.	Voorkomt 'stille' afwijkingen.
Versie	Aanduiding van een specifieke uitgave van een object, zoals een afspraak, eis of specificatie.	2.0.0-rc.1
Verwijzing	Een referentie (in Linked Data een permalink) die de relatie legt tussen het onderwerp in een afsprakenstelsel en een object in het register van verwijzingen.	

Bijlage 2 Aanzet Meta-informatie Afspraak

Illustratie over de meta-informatie voor een afspraak.

Metamodel afsprakenstelsel – kernbegrippen en relaties

